

Over begrafenisfondsen gesproken . . .

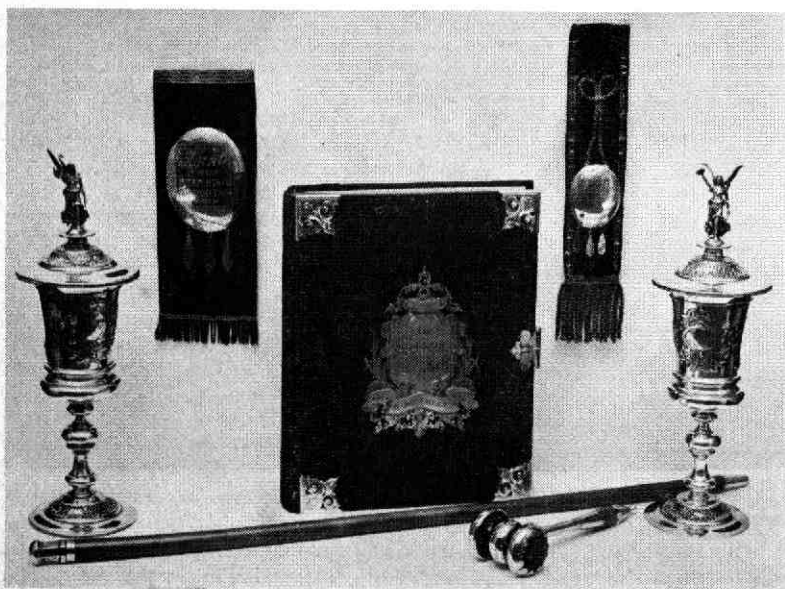
Er is bijna geen mens die voor-of-te-na niet eens met verzekeren te maken heeft gehad. Het verzekeren is niet meer uit onze tijd weg te denken. Een van de oudste vormen van verzekeren is wel de levensverzekering, maar dan niet zoals wij die nu kennen: uitkering bij leven na een vooraf bepaald aantal jaren, of uitkering aan de erven wanneer de verzekerde eerder overlijdt. Oorspronkelijk bestond namelijk de verzekering uitsluitend uit het verzorgen van de begrafenis. De maatschappij, of liever het fonds, in goed oud-Utrechts het dooiefonds of de dooiebus genaamd, had boden in dienst die met hun bus (de busbooï) hun klanten bezochten voor het innen van de premie. Die premie bestond uit bedragen, variërend van een halve tot drie à vier centen per week, al naar gelang de klasse waarin men verzekerd was. Reeds de gilden kenden deze vorm van verzekeren. De grootste groei van de begrafenisfondsen viel in de vorige eeuw. Er waren er honderden in ons land, over 't algemeen van plaatselijke betekenis.

Lugubere namen

Een van de grootste fondsen luisterde naar de veelzeggende naam „Let op Uw Einde“. Het was gevestigd te Utrecht. In 1847 opgericht in een huis aan de Ridderschapsstraat, wist het al spoedig het vertrouwen van de Utrechtse bevolking te winnen.

De naam van het fonds schrikte onze grootouders blijkbaar niet af. Trouwens, er waren veel fondsen met een lugubere naam, die ondanks (misschien wel dank zij) deze naam een grote vlucht namen. Om er maar enkele te noemen: „Mijn Glas Loopt Ras“, „Het Einde Loont Ons Doel“, „De Laatste Eer“, en talrijke „Memento Mori's“.

Het fonds Let Op Uw Einde heeft gedurende een halve eeuw zijn stempel op het Utrechtse begrafeniswezen gedrukt. In het bedrijfsmuseum van de Levensverzekering Maatschappij „Utrecht“ (in deze maatschappij is het fonds later opgegaan) worden nog enkele aardige herinneringen bewaard. Zo is daar de wandelstok met inscriptie, bestemd voor „den oudsten bode“, die het voorrecht genoot aan het hoofd van de begrafenisstoet te schrijden met in zijn hand de stok als teken van zijn waardigheid. Dan zijn er de versierselen die de sombere kleding van de dragers wat moesten opfleuren. Wie nu denkt dat die dooiefonsers sombere lieden waren, vergist zich. Als er aanleiding was tot feestvieren werd die gretig gebruikt om de blommotjes buiten te zetten. Een paar feestprogramma's van o.a. 12½- en 25-jarig bestaan zijn nog bewaard gebleven en in het museum aanwezig. Naar oud gebruik werd bij zo'n jubileum een feestlied gedicht, dat dan (staande) de directie werd toege-

Herinneringen aan het begrafenisfonds Let Op Uw Einde: zilveren bekers aangeboden bij het 25-jarig bestaan, schilden die de agenten (bodes) droegen bij begravingen, het gedenkboek van 1872, een wandelstok van de oudste bode en de voorzittershamer van het college van commissarissen.

zongen. Een van de (talrijke) coupletten bij het koperen feest luidde:

„Vijf en twintig halve jaren
't Achtste van een eeuw gelijk,
Zagen wij bijeen vergaären
Onder Gods genadeblijk.
Komt een krans
G'vlochten thans
Op het jubelfeest van heden,
Zooveel goeds in het verleden
Vrienden hebben wij gesmaakt
Dat het ons recht vroolijk maakt.”

Zilveren feest

Het 25-jarig feest werd gevierd bij Smit in de Maliebaan. Het Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad schreef hierover:

„Gister, 8 December, had alhier eene feestviering plaats, even zeldzaam als eigenaardig; het begravenisfonds „Let Op Uw Einde” herdacht zijn 25-jarig bestaan. Alle voor het fonds werkende personen waren door de directie uitgenoodigd. Ongeveer 180 personen hadden aan die uitnoodiging gehoor gegeven. Zij vereenigden zich ten 12 ure in de prachtig gedekoreerde zalen van den Heer Smit in de Maliebaan. Ten 3 ure vereenigden zich allen aan een dinee, waar gulle vroolijkheid voorzat en waar menig hartelijke toast werd uitgebracht aan den bloei der zaak die de grootste van dien aard is in ons vaderland”

Een fraai groen fluwelen album met zilverbleslag, bevattende de foto's van het personeel werd de directie aangeboden. Het is nog in het museum te zien.

De directeuren van het fonds richtten in 1883 de Levensverz. Mij „Utrecht” op, in welke maatschappij het fonds in 1894 werd opgenomen. Tot aan het jaar 1920 werd er bij de „Utrecht” door verschillende mensen allerhande materiaal verzameld voor een eigen museum. Toen werd de boel in kisten gepakt en naar de zolders verwezen.

De schrijver van dit stuk heeft uiteindelijk de beschikking gekregen over een zaaltje, waar hij die herinneringen aan oude tijden heeft tentoongesteld voor personeel en gasten. Er zijn vele affiches, kalenders, ansichtkaarten, reclamefolders, oude reglementen, schrijf-, tel- en rekenmachines. Het museum is niet officieel opgesteld voor het publiek, maar op verzoek wil uw scribent gaarne zo nu en dan een groep mensen rondleiden.

E. D. Veen

Wapen Utrechtse bisschoppen

In het maandblad nr. 1-1970 is opgenomen een artikel van dr. A. J. van der Ven: *Het wapen van David en Philips van Bourgondië, bisschoppen van Utrecht*. Daarin komt o.a. voor, dat er voor zover het de schrijver bekend is, vrijwel geen aandacht is geschonken aan de wapens die de bisschoppen van Utrecht hebben gevoerd. Mogelijk kan ik dr. Van der Ven verder helpen met enkele mij bekende gegevens.

In mijn bezit is een geschreven boek uit 1732 *Het leeven der Utrechtse Bisschoppen* door L. P. Serrurier. Het voorwoord in het boek luidt: *Naam Rolle en Korte Historij van de Bisschoppen van Utrecht door Petrus Corn. van Bokkenbergh uijt Zijnen Latijnsche in onse nederdijtzte spraake overgeset door ENGELBERTUS van ENGLen. Medicijne Doctor 1722. Met bijvoegsels zoo tot de bisschoppen als de Stad Utrecht dienstig.*

Het eerste gedeelte van het boek bevat een korte beschrijving van de 1e t/m de 61e bisschop († 1580), met van ieder een afbeelding van het wapen in kleur, vervolgens naam en wapen in kleur van de eerste 17 proosten: *Naame en Wapene der Proosten van St. Jan tot Utrecht zoo als die in ordre en Rang zijn gevolgt van den Jaare 1249 werdende aldus vertoond aan de Zuyld zijden van 't Capittelhuys van St. Jan en tot slot Waapenen der vijff Capittelen tot Utrecht, eveneens in kleur.* Blijkens een overgeleverde informatie van omstreeks 1920 is de vertaling in 1722 door dr. Van Englen vermoedelijk ontleend aan de *Catalogus Brevis Historia Pontificum Ultrajectensium*, P. C. Bockenbergio, Goudano anno 1586. P. C. Bockenbergh is geboren te Gouda 25-12-1548 en overleden te Leiden 17-1-1617.

B. C. van Beusekom

Contributie 1971

Wellicht ten overvloede moge ik de leden herinneren aan het gironummer 575520 van de vereniging Oud-Utrecht, waarop de contributie à f 15,— kan worden overgemaakt.

Tijdig gireren bespaart u incassokosten en draagt bij tot vereenvoudiging van onze administratie. Al vast mijn dank voor uw medewerking.

De penningmeester.